

Всеукраїнський студентський економічний форум 2. Безмежність потреб та обмеженість ресурсів. Інтернаціоналізація і глобалізація економіки. 12.04.2019

Зміст

Економічні системи на протязі усієї історії мали тенденцію до інтеграції, але поява капіталізму ситуацію змінило. Із самого початку капіталістична економіка все більше віддалялася від суспільства. Найбільш помітним результатом цього процесу є саморегулююча система ринкової економіки. Мова йде про «велику трансформацію». Економіка більше не розглядається як «прояв суспільних відносин, як процес експлуатації робочої сили чи переробки матеріалів та енергії». Те, що не першому етапі було лише переходом до ринкової економіки, на другому перетворилося у складний процес інтернаціоналізації та глобалізації економіки, комерціалізації практично усіх областей виробництва/відтворення суспільного життя. Спостерігається еволюція глобальної системи, «яка все більше підкорюється контролю з боку ринку та, відповідно, грошей: глобальний виняток. Потоки товарів, послуг, фінансових активів, інформації та технологій, що постійно зростають викликали суттєві зміни у зв'язках між владою та простором. Перша вже не є традиційною владою, яка діє одночасно у різних областях людського життя, переслідуючи різноманітні цілі, вона лише набуває риси, які дозволяють їй здійснювати панування над життям вцілому. Це свого роду «біовлада», як визначив її у свій час Фуко, а нещодавно знову ввели у науковий обіг Хардт та Негрі. Сфера її дії – біополітика, найулюбленіший інструмент нового капіталізму, який дозволяє нам виробляти те, що ми в свою чергу усі разом споживаємо і це виробництво не обмежується тільки виробництвом матеріальних благ, а розповсюджується на усі сфери суспільного життя. Ми спостерігаємо процес, який Хабермас кілька десятиріч тому назвав «колонізацією життєвого світу», який руйнується стратегічною логікою підсистеми держави та ринку, вона підкоряє практично усі форми сучасного життя диктату абсолютної комерціалізації та бюрократизації.

При цьому, головним завданням господарчої діяльності є раціональне використання обмежених ресурсів. В економіці постійно вирішується проблема задоволення потреб кожної людини, суспільства та держави в цілому. Для цього працює велика кількість підприємств. Проте потреби є необмеженими та ненасиченими. Крім цього, вони постійно зростають як у кількісному, так і в якісному вимірі. На відміну, ресурси, які знаходяться у розпорядженні людини, обмежені. Їх від самого початку недостатньо для задоволення усього спектру потреб. Ось в Україні останнім часом постала

гостра проблема дефіциту капіталу, знань, робочої сили. Що стосується землі, то території для розташування об'єктів, вода, корисні копалини, рослинний та тваринний світ мають кінцеві межі використання.

Давайте згадаємо фактори виробництва. Робоча сила. Земля. Капітал. З давніх давен ключовим виробничим фактором вважалася робоча сила (людський капітал). Цю думку поділяв Аристотель, а після й перша економічна школа – меркантилізм. Фізіократи ключове значення приписували землі (сюди відносяться усі природні компоненти – надра, водні ресурси, біологічні, рекреаційні, лісні та інші природні об'єкти). Капітал існує у вигляді цінних паперів, грошей, засобів виробництва. У теорії Адама Сміта такі обмежені ресурси, як робоча сила, капітал та природні багатства розглядалися у комплексі. Згодом, Альфред Маршал запропонував додати ще один ресурс – підприємницькі здібності. Доречі! Вважається, що особистостей з такими здібностями у суспільстві лише 10 відсотків. Так що – не зневажайте, це – скарб!

Сьогодні самі по собі фактори – це лише засоби, які реально залучені у процес виробництва. Так з'являється поняття «економічних ресурсів» - це суспільні та природні сили, які можуть бути залучені до виробництва. Тобто «економічні ресурси» поняття значно ширше ніж «фактори виробництва». І до цих (економічних) ресурсів додається ще один фактор – (який?) інформаційний! Інформація являє собою комплекс даних та відомостей, що передаються від одних людей іншим у різноманітних формах. На початку 21 століття інформацію розглядають як один із ключових елементів у сукупності економічних ресурсів. Ця категорія є систематизованою системою знань та даних про об'єкт який залучено до господарської діяльності. Значення бізнес-інформації невпинно зростає, оскільки вона забезпечує передачу інноваційних технологій.

Усі економічні ресурси взаємозамінні. Проте альтернативність не буває абсолютною! Наприклад, трудові ресурси не здатні повністю замінити капітал. Тож, підсумовуючи – весь час існування людства іде боротьба за ресурси. Саме вона є двигуном прогресу, а ресурси, які є головною цінністю, фактором світобудови. Саме володар ресурсів диктує правила. У різні історичні періоди цінувалися різні види ресурсів. Наприклад, для первісного суспільства найбільш корисними були тварини, рослини, дерево та камінь. З розвитком людини та переходом до рабовласницького суспільства у ціні стали раби. Далі, у феодальному суспільстві найбільш цінним ресурсом стала земля. У капіталістичному суспільстві на перше місце вийшли виробничі ресурси, капітал. На сучасному етапі на перше місце вийшли енергетичні ресурси (нафта, газ), на другому місці зараз є вода, на третьому – земля.

До речі, це треба пам'ятати, українці – вода і земля! Це головні наші ресурси! Маємо їх зберегти!

І, наостанок, повертаючись до необмеженості потреб. Давайте подумаємо разом. От всі кажуть – необмежені потреби, людина прагне більшого. Це може бути спірним питанням. Ну.. може філософським. Насправді, справжні потреби людини задовольнити дуже легко та просто. Махатма Ганді говорив: «Світ достатньо великий щоб задовольнити потреби будь-якої людини, проте надто малий щоб задовольнити людську жадібність». Насправді, людині для життя потрібно зовсім небагато. Завжди важливо розуміти різницю між безмежними бажаннями, хотіннями та реальними потребами.. А збуджувати вашу уяву для забаганок є кому і.. вони працюють. Про це ми також будемо говорити далі.